

Doma in po svetu

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV

Obsežne ameriške vojaške vaje v Srednji Ameriki; Richard Stone v Managvi

WASHINGTON, D.C.; MANAGVA, Nik. - Obrambno tajništvo ZDA poroča, da bodo napovedane vojaške vaje na območju Srednje Amerike res nenavadno obsežne. V Pentagonu poudarjajo, da želijo ZDA s temi vajami dokazati Kubi in Nikaragvi, da lahko ameriške pehotne, mornariške in letalske sile učinkovito posredujejo, ako postane to potrebno za obrambo od komunistov ogroženih srednjeameriških držav, kot so El Salvador, Honduras, Costa Rica in druge.

Posebno vlogo v vojaških vajah bodo igrala ameriška letala. Uporabljala bodo oporišča v Hondurasu, sodelovali bosta tudi dve letalonosilki. Vaje ameriških mornariških enot vključujejo možnost sodelovanja v blokadi zoper Nikaragvi, čeprav v Pentagonu in Beli hiši poudarjajo, da ne predvidevajo nobenega spopada z Nikaragvo ali Kubo.

Preteklo nedeljo je posebni ameriški veleposlanik za srednjeameriške zadeve Richard Stone imel sestanek s predstavnikom el salvadorskih gverilcev Rubenom Zamoro. Sestala sta se v kolombijskem glavnem mestu Bogoti. Bil je prvi uradni stik med vlado ZDA in gverilci. Stone je potem obiskal El Salvador in imel sestanek s predsednikom Alvarom Magano.

Po sestanku s Stoneom, je Zamora povedal novinarjem, da gverilci ne dobivajo orožja s Kube ali Sovjetske zveze. Oboroženi smo z ameriškim orožjem, ki ga naši borci zaplenijo v El Salvadorju samem, je dejal. ZDA trdijo, da Nikaragva posreduje pošiljke orožja s Kube in ZSSR el salvadorskim gverilcem.

Stone je obiskal tudi Managvo, kjer je imel enourni sestanek z vodilnima članoma sandinistične vlade Danielom Ortego in Miguelom D'Escotom. Stone in D'Escoto, ki je nikaragveški zunanji minister, sta dejala, da je bil sestanek »koristen«. Takoj po sestanku s Stone-om, je Ortega sprejel sovjetskega diplomata ter se v izjavi po radiu zahvalil ZSSR za vso podporo.

Richard Stone se je vrnil v Washington in bo poročal o svojem potovanju predsedniku Reaganu.

Ronald Reagan zavrnil očitek, da je pasiven do državljskih pravic manjšin in žensk

ATLANTA, Ga. - Predsednik Reagan je govoril na konvenciji American Bar Association ter odločno branil stališče svoje administracije do državljskih pravic manjšin in žensk. Govorniki na konvenciji so bili namreč Reagana kritizirali, ker so bila nekatera njegova imenovanja baje »dvojnoljiva«, posebno osebe, ki jih je predsednik predlagal za zvezno Komisijo za državljske pravice. Kritiziran je bil tudi, ker ni imenoval dovolj žensk in manjšin za zvezne sodnike.

V svojem govoru je Reagan dejal, da je že v prvih dveh letih svojega predsednikovanja imenoval več žensk v pomembne položaje, kot jih je imenoval Jimmy Carter v njegovih štirih letih. Nobena druga administracija ni imenovala toliko žensk, je pripomnil predsednik. Njegovi kritiki pa pravijo, da so številke, ki jih je navedal Reagan, netočni.

Robert C. McFarlane na svojem prvem obisku na Srednjem vzhodu

BEJRUT, Libanon - Robert C. McFarlane, novi ameriški veleposlanik za srednje-vzhodne zadeve, je na svojem prvem ura-

dnem obisku v Libanonu. McFarlane, ki je prej delal v Beli hiši, je zamenjal Philipa Habiba. V Bejrutu je imel McFarlane sestanek z zunanjim ministrom Eliejem Salemom in svetovalcem predsednika Amina Gemajela Wadihom Haddadom.

Glavni cilj ameriške politike v Libanonu je nespremenjen. ZDA želijo, da bi libanonsko ozemlje zapustile vse tuje vojaške enote, tako izraelske kot sirijske in PLO. To želi tudi libanonska vlada, ki pa kontrolira le območje v okolici Bejruta. Pretežni del države je zaseden od tujih čet ali pa je v rokah oboroženih skupin, ki ne priznavajo osrednje libanonske vlade.

Znano je, da bi McFarlane rad obiskal Sirijo. Nek član sirijskega režima Hafeza Assada pa je dejal, da želijo ZDA novo vojno med Izraelom in Sirijo. Izraelci naj bi namreč prisilili Sirijce k umiku, v Libanonu pa bi tako imeli Izraelci in ZDA proste roke. Zunanja politika ZDA je dejansko podrejena interesom Izraela, je dejal minister za kulturo v Assadovem režimu Najah Attar.

V libanonski dolini Bekaa je zopet prišlo do streljanje med enotami PLO, ki podpirajo Jasirja Arafata, in tistimi, ki mu nasprotujejo. Slednji imajo odkrito podporo Sirije, ki Arafata ne mara. V spopadih sodelujejo tudi topničarji.

Lech Walesa namerava obdržati stike z voditelji Solidarnosti, ki živijo v ilegali

VARŠAVA, Polj. - Lech Walesa, ki je bil na počitnicah mesec dni, se je vrnil v Gdansk ter v pogovoru s tujimi novinarji dejal, da bo imel sestanke z voditelji Solidarnosti, ki še vedno živijo v ilegali. Walesa pa ni hotel nič govoriti o načrtih Solidarnosti v prihodnjem obdobju.

O novih zakonih, naperjenih zoper oporečnike, ki jih je pred nedavnim uzakonil poljski parlament na priporočilo vojaškega režima gen. Jaruzelskega, je 39-letni Walesa dejal, da pomenijo vrnitev k stalinizmu, kar je zelo slabo. Aprila letos je imel Walesa sestanek s 5 članim Solidarnosti, ki so v ilegali. Po tem sestanku je režim poostiril varnostne ukrepe zoper Waleso in ga povsod spremljajo agenti tajne policije.

Francozi pošiljajo protiletalsko orožje v Čad; libijska letala posegajo v boj

N'DJAMENA, Čad - Francoska vlada je potrdila, da je začela pošiljati protiletalsko orožje v Čad, ker sodelujejo v tamkajšnji državljanski vojni libijska letala. Libijci podpirajo upornike, ki jih vodi nekdanji predsednik Goukouni Oueddei, Francozi in druge zahodne države pa podpirajo vlado predsednika Hissana Habreja. Habre je prosil, naj francoske letalske sile neposredno sodelujejo zoper Libijce, kar je pa francoska vlada odklonila.

Vojaški policisti aretirali 200 žensk, ki so se udeležile protivojne demonstracije

ROMULUS, N.Y. - Pred vojaškim oporiščem Seneca v tem mestecu je včeraj demonstriralo 1900 žensk, ki pripadajo protivojnemu gibanju. Ženske so protestirale, ker je baje uskladiščeno na tem oporišču jedrsko orožje. Navzočih je bilo tudi 200 demonstrantov, ki so bili kritični do teh žensk.

Ko so nekatere demonstrantke skušale priti na oporišče, so jih vojaški policisti aretirali.

Je Clevelanda in okolice

Balincarji vabijo—

V nedeljo, 7. avgusta, priredi Belokranjski klub na Slovenski pristavi. Ob 11.30 dop. bo Rev. Victor Tomc daroval sv. mašo za vse rajne člane kluba, po maši bo na razpolago kosilo z na raznju pečeno svinjino in jagnjetino. Kosila bodo po naročilu, zato so potrebne rezervacije. Pokličite 481-3308, 486-7613 ali 461-9503. Za ples in zabavo bo igral orkester Tonija Klepca iz Girarda.

Rev. Gregor Mali umrl—

Prejeli smo telefonsko sporočilo, da je v Buenos Airesu, Argentina, 26. julija umrl č.g. Gregor Mali, bivši župnik v Ajdovcu, Slovenija. R.I.P.

Prodaja krofov—

Oltarno društvo fare sv. Vida bo imelo prodajo krofov to soboto v društveni sobi ob običajnem času. Pridite!

Balincarji vabijo—

Balincarski krožek Slovenske pristave si je izbral poseben dan za ljubitelje tega športa. V soboto, 13. avgusta, priredi krožek piknik na SP. Ob 6. uri zvečer bo na voljo večerja s stejkom. Vabljeni!

Razprodaja—

V petek in soboto, 12. in 13. avgusta, bodo imeli trgovci na St. Clair Ave. veliko razprodajo. Vsaka trgovina bo imela nekaj posebnega. Blago bo razstavljeno tudi zunaj trgovin in trgovci vas vabijo, da jih obiščete.

Spominska darova—

Mary Meyers in Marge Yapel, Euclid, Ohio sta darovala \$20 v sklad za nov tiskarski stroj v spomin na umrle starše g. in ga. Vincent Ercul.

Ana Strojina, St. Catherines, Ont. je pa darovala \$10 v naš sklad v spomin na pok. moža Franka Strojina.

Darovalkam naša iskrena hvala za podporo!

Frankie Yankovic—

Današnji Cleveland Plain Dealer poroča o težavah znanega harmonikarja Frankie Yankovica, ki so ga euclidski policisti aretirali 25. julija, ker je baje skušal odnesti iz trgovine Lake Shore Super Foods funt šunke in en stek, ne da bi plačal. Neka kupovalka je Yankovica opazila in ga prijavila. Vrednost predmetov je bila le \$6.41, pri sebi pa je imel Yankovic kar \$900. »Kralj polk«, ki sedaj biva na 251 E. 262. cesti v Euclidu, bo moral na mestno sodišče ta petek. Kazen za prestop je lahko globa v znesku \$250 ter sodnijski stroški. Euclidski sodnik Robert Niccum je precej strog glede takih zadev. Yankovic, ki je star 68 let, je poklicni glasbenik že polnih 52 let.

Starokrajski festival—

Letošnji Starokrajski festival na E. 185. cesti, ki ga organizirajo tamkajšnji trgovci s Tonyjem Petkovškom na čelu, se bo vršil od srede, 3. avgusta, do nedelje, 7. avgusta, zvečer. Središče festivala bo letos na velikem parkališču pri višji šoli sv. Jožefa na E. 185. cesti in Lake Shore Blvd. Postavljen bo velik šotor, nastopile bodo razne glasbene skupine, med njimi več slovenskih. Pridite!

Skupno sv. obhajilo—

Članice Oltarnega društva fare Marije Vnebovzete bodo imele skupno sv. obhajilo v nedeljo, 7. avgusta, pri sv. maši zjutraj ob osmih. Članice vabljen!

Oltarno društva fare sv. Vida bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri sv. maši ob 8. zjutraj. Članice vabljen!

Posebne volitve—

Prihodnji torek, 9. avgusta, bodo posebne volitve v 12. mestni vardi. Tekmujeta nekdanji clevelandski župan Dennis Kucinich in Edward W. Rybka. Prejšnji zastopnik varde je namreč umrl, zato so bile oklicane posebne volitve. Kot kaže, ima Kucinich, ki sicer ne biva v tej vardi, znatno prednost in bo najbrž izvoljen. Župan George V. Voinovich, ki je Kucinicha premagal na županskih volitvah 1. 1979, podpira Rybko. Znano je, da se v mestni hiši bojijo vrnitve Kucinicha. Po vsej verjetnosti bi Kucinich ponovno kandidiral za župana 1. 1985, ko bo potekel Voinovichev mandat. V 12. vardi, takoimenovani Fleet-Broadway okolici, je precej Poljakov, tam biva pa tudi nekaj Slovencev.

Za tiskovni sklad—

Cecilia Goles, E. 63. cesta, je darovala \$14 v tiskovni sklad Ameriške Domovine. Iskrena hvala!

Nekaj slovenske krvi ima—

Dagmar Celeste, žena ohijškega guvernerja, ki je sicer priseljenka iz Avstrije, je dejala, da so bili njeni stari starši slovenskega rodu.

VREME

Sončno in prijetno danes z najvišjo temperaturo okoli 84 F. Tudi jutri bo pretežno sončno, a nekaj topleje. Najvišja temperatura okoli 86 F. V četrtek bo spremenljivo oblačno in vlažno. Možne bodo krajevne nevihte. Najvišja temperatura okoli 88 F. Za petek napovedujejo vremenarji deloma sončno vreme. Najvišja temperatura okoli 88 F. Isto vreme tudi v petek z najvišjo temperaturo okoli 90 F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN 0164-680X)

James V. Debevec — Publisher
Dr. Rudolph M. Susel — Editor

Published Tuesdays and Fridays except first two weeks
in July and one week after Christmas

NAROČNINA:

Združine države:
\$28.00 na leto; \$14.00 za pol leta; \$8.00 za mesece
Kanada in dežele izven Združenih dežav:
\$40.00 na leto; \$25.00 za pol leta; \$15.00 za 3 mesece
Petkova izdaja; \$15.00 na leto; Kanada in dežele izven
Združenih dežav; \$20.00 na leto.

SUBSCRIPTION RATES

United States:
\$28.00 per year; \$14.00 for 6 months; \$8.00 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
\$40.00 per year; \$25.00 for 6 months; \$15.00 for 3 months
Fridays only: \$15.00 per year — Canada and Foreign \$20

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio
POSTMASTER: Send address change to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

No. 56 Tuesday, August 2, 1983

Poljska - Jugoslavija: Primerjava

Teško bi se našlo kaj bolj vabljivega kot primerjati med seboj dvoje komunistično vladanih dežel našega časa, Jugoslavije in Poljske. Obe sta pod popolno diktaturo, obe se borita za ohranitev režimskega sistema. V tem sta si zelo podobni, v vsem drugem se močno razlikujeta, tako močno, da ju je zanimivo, pa tudi poučno, primerjati in pokazati na razlike, ki so tudi v sicer monolitnem marksističnem sistemu neizogibne.

1) **Zemljepisna lega** ene in druge je glavni razlog, da se je partiji v Jugoslaviji posrečilo, kar se Poljski ne more, da se je namreč otrešla poslušati in izpolnjevati povelja iz Moskve in je ubrala svojo »pot v socializem«. Poljsko narodno ozemlje leži med dvema Poljakom nenaklonjenima pa mogočnima sosedoma, Rusiji in Nemčiji, ki sta jim v preteklosti prizadeževali nepozabno gorje. Dolga, terensko nebranjiva meja s Sovjetsko zvezo je za Poljsko usodna: v par urah so sovjetski tanki v Varšavi. Jugoslavija pa je ozemeljsko od sovjetske meje odmaknjena, vmes sta Madžarska in Romunija, sicer pod komunistično diktaturo, pa vendar v nacionalnem oziru Rusom neprijateljski državi, ki bi v primeru vojaških operacij prek njunega ozemlja nikakor ne bili zanesljivi zavezniki Sovjetov. To dejstvo je eden od dejavnikov, da se je Titov prelom s Stalinom l. 1948 posrečil. Če bi Jugoslavija ležala na ozemlju Poljske, bi se zanesljivo ne bil posrečil.

2) **Prebivalstvo** poljske republike je v sestavu svojega ljudstva bistveno različno od onega v Jugoslaviji. Narodnostno enotno prebivalstvo s skupno, slavno preteklostjo nekdanjega poljskega kraljestva, čegar kralj je s svojo vojsko rešil Dunaj pred Turki, je močna sila 36 milijonskega naroda. Poljska nima znatnih narodnih manjšin, ker so se s premikom njunega državnega ozemlja po drugi vojni proti zahodu, Nemci večinoma izselili in so nekdanj itak poljsko zemljo zasedli spet Poljaki. Vidno potrdilo narodne enotnosti je razvidno iz spontanega razvoja svobodne unije Solidarność, ki je v nekaj mesecih zajela celotno Poljsko in narastla na deset milijonov članov z enako voljo doseči svoje pravice.

Kaj takega bi bilo v Jugoslaviji popolnoma izključeno. Dežela je konglomerat treh zgodovinsko-razvojno, jezikovno, kulturno in versko ločenih narodnih enot, Slovencev, Hrvatov in Srbov, katerim sta — kot v pestro sestavljenem mozaiku — dodani še dve, Makedonci na jugu in muslimanski Bosanci, ki hočejo biti posebna narodna skupina. Da je zmeda še večja, sta v Jugoslavijo vključeni dve močni narodni manjšini, Madžari in Albanci. Kdo pod soncem bi mogel (brez velikega nasilja) iz takih različnih komponent ustvariti enoten državni narod, kot ga imajo Poljaki? Tito je poskušal, njegovi nasledniki poskušajo, a zaman. Enoten pokret vsega ljudstva po zgledu poljske Solidarnosti je neizpolnljiv grad v oblakih.

3) **Verska enotnost** v eno samo cerkveno skupino združenih Poljakov je v vsej zgodovini bila mogočen temelj narodne zavednosti in vztrajna, trdna odporna sila zoper neprijatelje poljskega naroda. Več kot 90 odstotkov Poljakov pripada katoliški Cerkvi, velika večina je ud te Cerkve ne samo po krstnem listu, marveč v trdnem prepričanju, da je Cerkev najmočnejši porok njihove narodne in državne afirmacije. Dovolj zgovorno se je to pokazalo ob zadnjem obisku poljskega sina, sedaj rimskega papeža. Če kaj, bo Poljake reševala njihova

(dalje na str. 4)

Iz življenja Slovencev v Milwaukeeju

MILWAUKEE, Wis. - Prvi Triglavski piknik je bil letos v juniju in tudi zelo uspešen. Vreme je bilo naklonjeno in se je ves potek sporeda ugodno vršil. Sv. mašo ob 11. dopoldne je tokrat imel Rev. dr. Setničar, ki je v pridigi govoril o Mariji pomočnici kristjanov in o zakrknjenih grešnikih, katerim je na zadnjo uro pomagala do spoznanja.

Po maši smo bili vsi dobro postreženi z odličnim kosilom. Ker je bil tisti dan pri Sv. Janezu gost škof John Joseph iz Tajsalada v Pakistanu, je popoldne v spremstvu g. župnika p. Lovrenca Groma obiskal tudi Park in piknik. Pozdravil ga je predsednik J. Kunovar, predstavil pa sam p. Lovrenc. Škof se je za gostoljubnost lepo zahvalil in bil vesel sprejema. S kosilom je oba gosta pogostil tajnik F. Menčak.

Pri vsem tem naj še omenim, da je škof Joseph študiral v Rimu, kjer mu je takrat bil

Balincarji vabijo

CLEVELAND, O. - Celó leto nas vabi Slovenska pristava na svoje prostore. Vabi nas zdaj eno, zdaj drugo društvo. Tako se tudi balincarji oglašajo, ki so člani balinarskega krožka Slovenske pristave. Kot vsako leto, bomo imeli tudi letos svoj dan na Slovenski pristavi.

Ob teh pasjih dneh iščemo primeren prostor, kjer bi našli hladno senco. Da ne bi bili v zadregi, najti tak prostor, vam bodo balincarji preskrbeli za ta dan in večer kraj, kjer je dosti prostora za vse ljubitelje sonca ali sence. Čez dan se lahko ohladite v mrzli vodi bazena, zvečer bo pa na razpolago okusna večerja s stejkom in sicer od šeste ure naprej.

In kdaj bo to? Naš balinarski krožek Slovenske pristave si je izbral soboto, 13. avgusta. Na ta dan priredi piknik za vse ljubitelje tega priljubljenega slovenskega športa. Skoraj ni Slovenca, menim, ki ne pozna te igre, torej ste vsi vabljeni in dobrodošli.

Da ne bo neprilike pri baru, smo si izbrali poklicnega točaja, tako, da vam bo postreženo po želji. V kuhinji bodo kuharice, ki dobro vedo, kaj je Slovecem po volji. Plesalci pa naj vedo, da bo za njih domača glasba. Rezervirajte si ta dan, da pridete med nas! Ne bo vam žal!

Ko bomo že skupaj na pikniku verjetno vsi balincarji, se bomo lahko prijavi tudi za medsebojno tekmovanje, ki bo v soboto in nedeljo, 27. in 28. avgusta, prav tako na Slovenski pristavi. Določeno je bilo, da bosta igrala dva v ekipi oziroma timu. Za vse informacije in prijave v zvezi s tem tekmovanjem, se lahko obrnete na Toneta Šviglja na tel. št. 944-0708.

Na svidenje na prijetno sobotno popoldne 13. avgusta na Slovenski pristavi!

Anton Skerl

vodja kolegija sedanji milwaukeeški nadškof Weakland.

Tokrat smo na pikniku opazili več novih obrazov. Za zabavo pa je igral harmonikarski («Button Box») orkester pod poznanim voditeljem E. Galunom. Harmonikarji so s poskočnim taktom ustvarjali prijetno razpoloženje plesalcem in poslušalcem. Hvala prirediteljem in gostom za lep in prijeten dan!

* * * *

Ameriški praznik neodvisnosti (4. julij) smo temu primerno praznovali. Nedelja pred tem (3. julija) so številni naši ljudje poromali v Lemont, čeravno ne v takem obsegu kakor lani. Povedali so, da je bilo lepo, zlasti lepo je bilo petje zelo poznanih pevec zbor Naša pesem iz Chicago, ki slovijo daleč naokoli.

Na dan 4. julija pa smo imeli slovesnost v triglavskem parku, blagoslovitev krasne male cerkvice. Prišel jo je blagoslovit nekdanji duhovni vodja društva Triglav, p. Beno Korbič, ker je bil dr. Gole odsoten.

Krog tretje ure se je zbralo veliko število društvenih članov in članic ter gostov pred Domom, od koder so z zastavami odšli v sprevodu k lepi cerkvi. Predsednik Jože Kunovar je najprej pozdravil navzoče, potem je p. Beno med molitvami blagoslovil cerkveno zunaj in znotraj.

Med kropljenjem cerkvice je bral p. Beno iz berila sv. apostola Pavla Rimljanom: Bratje in sestre. Ljubezen bodi brez hinavščine. Sovražite hudo, držite se dobrega, bratovsko se med seboj ljubite. V spoštovanju drug drugega prekašajte.

Iz evangelija po Mateju pa smo slišali: Jezus je rekel množici: Ako vaša pravičnost ne bo obilnejša kot pismoukov in farizejev, ne pridete v nebeško kraljestvo. Če torej prineseš svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar pred oltarjem in pojdi, da se s svojim bratom spraviš, in potem pridi in daruj svoj dar.

Molitev: O Bog, ki si vse ustvaril zaradi sebe in vse prvine sveta namenil v rabo človeškemu rodu, blagoslovi, prosimo, to cerkveno in ta park, in naj služi za večje širjenje hvale in slave Tvojega imena.

Po blagoslovu in molitvah je spregovoril še tajnik društva F. Menčak, ki je med drugim dejal:

»Ko praznujemo danes praznik neodvisnosti Združenih držav Amerike, se hvaležno obračamo k Bogu, da tudi mi lahko uživamo svobodo, in da imamo ta košček svoje slovenske zemlje, naš Park Triglav. Veliko je bilo na tem koščku že žrtvovanega in z ljubeznijo opravljenega nesebičnega dela mnogih požrtvovalnih članov in članic. Lahko smo ponosni na svoje delo!

Danes doživljamo nov napredek tukaj: blagoslovitev te male, lepe cerkvice, katera nas spominja na domovino, ki je posejana po dolinah, hribčih in gorah z lepimi cerkvami in cerkvicami.

Da je prišlo do današnjega dogodka, gre predvsem zahvala in priznanje bratoma Ivanu in Jožetu Kunovar, katerima se je porodila ta lepa zamisel Ivanu za zamisel načrta in Jožetu kot graditelju. Seveda so pri tem delu pridno pomagali tudi številni zavedni člani, kot so: Albert Zygoi, J. Smolič, I. Bambič, I. Jakoš, F. Mejač, J. Limoni, St. Jaklič in še drugi. Vsem skupaj prisrčna hvala in Bog povrni!

Danes je med nami naš bivši duhovni vodja p. Beno Korbič, ki ga v naši sredi lepo pozdravljamo! Iskreno se zahvaljujemo, da je prišel blagoslovit našo cerkveno. Prav tako lepo pozdravljamo med nami p. dr. Vendelina Špendova in p. Tadeja Trpina ter župnika sv. Janeza p. Lovrenca Groma.

Kot je znano, je sedanji duhovni vodja društva dr. J. Gole trenutno odsoten in ravno danes obhaja v rojstni domovini svoj 40-letni mašniški jubilej. Vsi mu od srca s tega mesta čestitamo in želimo še mnogo let sreče in dela v vinarstvu Gospodovem! Vsem lepa hvala za prijazno sodelovanje!

Zdaj pa vas v imenu društva lepo povabim na pripravljeno kosilo, ki ga je za člane in goste pripravilo društvo s svojimi pridnimi kuharji in gospodinjami. Bog žegnaj in Bog vas živi!

Kosilo, ki ga vsako leto pripravi društvo za svoje člane, so tokrat postregli z na žaru pečenim prašičkom, jagnjetino in govejo pečenko s prikuhami. Naj velja na tem mestu izreči zahvalo vsem, ki so pripravili tako odličen obed!

Med tem, ko hitim s temi vsticami, da oddam dopis za AD, se je v Parku oglasil dr. Stanko Kociper s prijateljem J. Dolencem iz Argentine. V Parku sta bila prijazno sprejeta in pozdravljena. Oba sta se čudila delu članov in članic, ki ustvarjajo lepoto Parka. V Park sta ju pripeljala Ivan in Vida Jakoš, pri katerima sta bila gosta za nekaj dni.

Ker bo vaš dopisnik za mesec dni odsoten — odpotujem z ženo na obisk sorodnikov v domovini — vse zveste bralce in bralke Ameriške Domovine, uredništvo in upravo lepo pozdravlja

France Rozina
(Dobro se imejte v rodni domovini! Upamo, da boste nam kaj poročali o svojih vtisih po vrnitvi domov! Urednik A.D.)

Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!

Odličen uspeh Misijonskega piknika v Milwaukeeju

MILWAUKEE, Wis. - V lepem, sončnem triglavskem parku, na svežem zraku, med košatimi hrasti, razkošno urejenem jezerskem obrežju v ozadju z malo romarsko cerkvico in med vitkimi smrekami, se je vršil v nedeljo, 24. julija 1983, odlično uspeli 13. misijonski piknik, katerega je s triglavskimi sodelavci in sodelavkami pripravila in vodila neumorna predsednica misijonskega krožka v Milwaukeeju ga. Marija Coffeltova.

Z ogromno udeležbo naših ljudi se je piknik začel že dopoldne z misijonsko mašo, katero je daroval župnik Rev. M. Setničar, zborovsko petje pa je vodila ga. M. Kolmanova. Takoj po cerkvenem opravilu, so triglavske pridne kuharice s pomočjo možakarjev pripravile izvrstno domače kosilo, pečnice, pečene piške s kislim krompirjem ter z zeljato in zeleno solato, kavo in raznimi domačimi sladkarijami — kosilo torej, ki ga ni mogoče dobiti nikjer na drugih piknikih, kot samo v triglavskem parku.

Seveda je to zasluga pridnih starejših triglavskih članic in članov, ki so s svojim nesebičnim delom in vzgledom pridobili k delu našo mlajšo generacijo. Videli smo, da kjerkoli je bilo treba kaj postoriti in nuditi pomoč pri postrežbi, mlada, brhka dekleta s smehljajem na obrazu in spretnimi rokami so takoj ugodile željam in potrebam piknikarjev. Mladi možakarji, oženjeni ali pa tudi ne, so se odlično izkazali pri točilnih mizah, ali pa tam, kjer je bilo treba dvigniti kaj težkega. Vse priznanje njim!

Vse priznanje tudi članicam in članom pri prodaji misijonskih vstopnic, in vsem članicam, katere so vodile srečolov. To pot so darovali v korist misijonskemu pikniku svoj čas muzikantje »The Button Box Club«, ki so igrali polke in valčke. Nekaj melodij je zaigral tudi starosta slovenskih harmonikarjev v Milwaukeeju, mojster Frank Sezon. Zelo prijetno nas je presenetil s svojim odličnim igranjem na harmoniko gost s Floride, upoko-

mov zadovoljni in veselo razpoloženi.

Predsednica misijonskega krožka v Milwaukeeju ga. Marija Coffelt me je naprosila, naj izrečem v njenem imenu prisrčno zahvalo vsem sodelujočim, starim in mladim, vsem prijateljem in gostom, ki so prihiteli na piknik iz raznih krajev države Wisconsin, in gostom iz Chicaga, Waukega in drugih krajev iz države Illinois. Za uspeh vsem »Boglonaj« in »Bog povrni!« Vsem bralcem pa lep pozdrav!

A.G.

Jugoslavija se je uklonila pogojem Mednarodnega denarnega fonda

Ni skrivnost, da je gospodarski položaj v Jugoslaviji domala zavožen. Leta razsipavanja in visokega standarda se poznajo sedaj, in bičajo režim z vso težo. Zunanji dolg je izreden, saj dosega že 19 milijard dolarjev. Ves ta dolg ima Jugoslavija izključno z ustanovami in bankami zahodnih držav, pretežno evropskimi in severnoameriškimi. Poleg tega je zunanja trgovska bilanca Jugoslavije tako negativna, da se odgovornim ježijo lasje, saj dosega kar 12 milijard dolarjev, kot v pariškem *Le Monde* poroča dopisnik Paul Jankovič.

Ena glavnih skrbi jugoslovanskih oblasti je bila zadnje tedne kako izvesti refinanciranje zunanjega dolga, katerega seveda ne more izplačevati kakor je bilo prvotno predvideno. Vladi ni ostalo drugega, kakor obrniti se na Mednarodni denarni fond (IMF) in predložiti račune in nemoč plačevanja. Šlo je kar za 4,3 milijarde dolarjev. Isti dopisnik pariškega *Le Monde* opisuje ves ta potek.

Oblasti denarnega fonda so seveda jugoslovanski prošnji ugodile. Refinanciranje je bilo odobreno, a za to so finančni svetovne banke postavili tako težke pogoje, da bi se morali potresti sami temelji jugoslovanske socialistične doktrine. Menimo, da so se tresle roke jugoslovanskih veljakov, ko so podpisovali sporazum.

Strogi pogoji IMF

Ta (sporazum) predvideva, da jugoslovanska država in jugoslovanska državna banka (Narodna banka Jugoslavije) garantirajo redno odplačevanje novega dolga. V primeru neizpolnjevanja lahko Mednarodni denarni fond uvede sankcije proti Jugoslaviji. Te sankcije lahko vodijo v enostavno zaplenbo jugoslovanskih dobrin. Nad državo visi ena sama velika hipoteka, ki pomeni varnost za prejete kredite. In še, če bi se država zakasnila v odplačevanju, lahko posojevalci zahtevajo, da v enem samem obroku plača Jugoslavija celotno posojilo.

Kako pa, da je jugoslovanska vlada sprejela take pogoje? Drugega ji ni ostajalo. Kot je izjavila Milka Planinc (predsednica vlade), so v Jugoslaviji bili primorani sprejeti to, da so dosegli vsaj nekaj premora, in mogli tako nadalje uvažati prvine, ki jih domača industrija nujno potrebuje za normalno obratovanje.

A narodna skupščina je morala obenem potrditi nove obredbe glede finančnega obratovanja. Razna podjetja, ki so doslej svobodno izposojevali kredite v tujini, morajo odslej vse to poslovanje opraviti preko federalnih finančnih ustanov. To obenem pomeni konec decentralizacije gospodarstva. In to velja za podjetja, pa tudi za banke, najsibo po republikah ali v avtonomnih pokrajinah. Kako te nove odredbe uskladiti s samoupravljanjem, je težko razumeti.

Sporazum z Mednarodnim denarnim fondom pa tudi pomeni za Jugoslavijo konec dobe razsipavanja. Varčevalni ukrepi, ki so bili doslej uvedeni, bodo še poostreni. Jugoslavijo čakajo »dolga leta varčevanja«. In še vse to so morali jugoslovanski oblastniki pravzaprav sprejeti kot »posebno milost« zahodnih bančnikov.

Svobodna Slovenija
(21. julija 1983)

T.K. General Contractors

We do all carpentry, painting, wall covering, electrical, plumbing, carpeting, roofing and driveway jobs.

TONY KRISTAVNIK, Owner
831-6430

(X)

Dr. V. J. Bratina

Galileo Galilei — Revisited

»E tardi!«, Violetta Verdi, La Traviata

II.

Kaj naj naredi sedaj nove komisije, ki jih dr. L.P. pravilno omenja, pa naj jih imenuje kdorkoli, cerkvena ali svetna oblast. Problem Galilea seveda ni problem fizikalnih znanosti, je problem zgodovine. Ali naj sodbo desetih kardinalov-inkvizitorjev prerešeta neko novo prizivno sodišče po 350 letih? Bi Galileo upravičeno vzkliknil z Violetto: »E tardi!« Njegove sodnike je zgodovina in je svet že davno in neizbrisno obsodil. Zato pa še po treh stoletjih in pol razburja duhove po širnem svetu.

Seveda, brez dvoma se more doba, v kateri je živel, bolj podrobno osvetliti. Verjetno bodo kot mravlje marljivi vatikanski arhivarji izbrskali v praktično neizčrpnih vatikanskih arhivih po policah in omarah naložene zaprašene nove dokumente o Galileju; malo, zelo malo verjetno pa je, da bi prišlo do kakega epohalnega odkritja v Galilejevi zadevi.

Večina dokumentov, vsaj važnejših, je že davno dostopna, saj bi vendar izgledalo več kot sumljivo, če bi Vatikan po 350 letih še skrival kake podatke, kako trdo je Invizicija postopala s takrat 70 (!) let stari Galileom. Tako res ne vem, kaj je mislil Rev. W. A. Wallace, profesor katoliške univerze v Washingtonu z izjavo (po dr. L.P.), da je komisija zaprosila za dostop do vatikanskih arhivov. Zdi se mi tudi, da je treba vzeti »cum grano salis« pisanje dr. L.P., da so »ameriški zgodovinarji na konferenci na univerzi Wisconsin dognali, da je bil Galileo 'ekscentričen iskalec publicitete' in je polemično napadel sv. Pismo in Cerkev, da bi s tem svojemu odkritju dal večji sijaj in vrednost«.

Na podlagi česa pa so to dognali? Ali: »Prof. R. S. Westman s kalifornijske univerze pa je izjavil: 'Imel je teleskop in je mislil, da jih (one v Vatikanu) more prevrniti'.« Velik znanstvenik in učena glava, ki zna po 350 letih misli brati! Take izjave so, če so točne seveda, navadno prazno govorjenje in morebiti celo »ekscentrično iskanje publicitet«.

Napak bi bilo misliti, da je bila vsa cerkvena gosposka kot en mož proti Galileju. Imel je veliko simpatizerjev med cerkvenimi krogi, toda po njegovi obsodbi so postali bolj tihi. Napak bi bilo tudi misliti, da je Galilea obsodilo deset prenapetežev, ki so v svoji zmotni gorečnosti in v italijanskem temperamentu šli malo predaleč in kasneje v uri iztreenja obžalovali svojo pre-

nagljeno odločitev. »Sanctissimus nihil concedere voluit« in to še leta 1639, ko je bil Galileo 75 let star in praktično slep.

Napak bi bilo tudi misliti, da so bili reformatorji, to je protestanti, bolj tolerantni in liberalni do novega pogleda v astronomiji, ko so sami tudi oznanjali odklon od tradicionalnih nauk Rima. Prav nasprotno! V primeru s katoličani, ki so poleg Biblije opirali svoj nauk tudi na tkzv. ustno izročilo, spise cerkvenih očetov in tradicijo, so protestanti proglasili Biblijo kot praktično edini vir vse resnice, zato so jo takoj prevajali na ljudske jezike in so bili silno občutljivi na tej točki, čeprav so formalno učili, da je osebna, individualna interpretacija sprejemljiva. Da smo točni, protestanti so zapazili nevarnost heliocentričnega sistema že mnogo prej kot Inkvizicija in sicer ob opusu Nikolaja Kopernika (1473-1543).

Nicholas Copernicus (Mikolaj Kópernik), poljski astronom, je napisal znano delo, ki se danes večinoma imenuje »De Revolutionibus«. Kopernikov sistem je heliocentričen in je seveda tisti drugi sistem, ki ga je Galileo v svojem Dialogu primerjal s Ptolomejevimi.

Kje je bila Inkvizicija, kako je mogla prezreti Kopernika? Galilea so sodili 1633. leta, Kopernik pa je umrl l. 1543! Soditi bi morali Kopernika, že davno prej. Vzrokov za to neologičnost je več. Kopernik je živel daleč proč od Rima; dalje bil je uradno kanonik katoliške Cerkve in je svoje delo »De Revolutionibus« posvetil papežu Pavlu III. Torej, prvi površni pogled ni zbujal nikaškega suma. Delo je bilo dolgo časa v rokopisu, težko dosegljivo.

Ko je končno izšlo v tisku leta 1543, je Kopernik že umiral in ga verjetno nikoli ni videl. Je tudi precej težko branje, matematsko, dasi je v rokopisu na listu št. 9 točno narisano tisti danes tako famozni diagram sončnega sistema, s Soncem v sredi in z zvezdami stalnicami na zadnjem obodu.

Mnogi so vse to smatrali za interesantno hipotezo brez zveze z realnim svetom. Na vsak način, Rim je napol prezrl pomen tega dela. Toda kasneje, ko so sodili leta 1633 Galilea, je bilo povsem jasno, da sedi na zatožni klopi poleg njega pokojni kanonik, nad vse slavni astronom Kopernik.

(dalje prihodnji torek)

V blag spomin
OB 33. OBLETNICI,
ODKAR JE V GOSPODU
PREMINUL NAŠ
LJUBLJENI OČE, BRAT
IN STRIC

**Anton
Chandek**

Izdihnil je svoje plemenito
dušo dne 2. avgusta 1950.

33. let je že minilo,
odkar si, dragi, šel od nas,
vedno svež spomin je na Te,
pogrešamo Te vsaki čas.

Sladka nam je misel na Te,
na ljubeči Tvoj nasmeh,
na besede ljubeznlive,
ki imel si jih do vseh.

Zalujoča
DRUŽINA

Cleveland, O.

Vzpon hrvaške cerkve in kardinal Franjo Kuharić

LUZERN, Švica—Hrvaški komunisti in njihovo vodstvo so, kot se zdi, sprejeli imenovanje zagrebskega nadškofa Kuharića za kardinala bolj sladko-kislo; uradno so mu sicer čestitali, neuradno pa šepetajo o "izzivanju" in pravijo, da bi jim bil ljubljanski nadškof Suštar kot jugoslovanski kardinal ljubši. Slovenska Cerkev ima z državo manj sporov. Nadškof Suštar je sicer vse drugo kot "mehak", a ima rajši diplomatske poti in je manj premočrtno trd kot Kuharić. Dejansko je bilo papežu Kuharića komaj možno obiti: Zagreb je najvažnejša nadškofija v Jugoslaviji in Kuharić je predsednik jugoslovanske škofovske konference.

Vedno znova je najti ljudi, tudi zahodne opazovavce, ki kardinalu Kuhariću očitajo, da ni diplomat in da krmari hrvaško Cerkev v smer spopadanja z režimom brez potrebe. Na kraju samem so te stvari drugačne. Cerkev na Hrvaškem je že dolga leta tesno povezana z narodnostjo in s svojo načelno držo, ne nazadnje v primeru kardinala Stepinca, si je pridobila močan položaj, ki bi ga še pred malo leti imeli za nemogočega.

Kolikor bolj se razmere v Jugoslaviji slabšajo in postaja režim bolj živčen, to-

liko bolj prepričljiva je podoba Cerkve. 10. februarja je praznovala Cerkev na Hrvaškem ob ogromni udeležbi vernikov 12. smrti dan kardinala Stepinca. Razvoj na Hrvaškem gre čisto jasno v smer dvotečajnosti partije in Cerkve.

Ta dvotečajnost kajpada ni v znamenju sodelovanja. Republika Hrvaška ni hrvaška država. Njeni politični voditelji so še danes isti, ki jih je svoj čas (1971) spravil na oblast Tito in ki so v vsem tem času dokazali, da niso sposobni vpeljati na Hrvaškem sprejemljivega sporazuma med vladajočimi in vladanimi. Danes je hrvaško vodstvo živčno in negotovo; brez mere napada svoje lastne časopise, prav tako odgovarja brez mere, če mu iz drugih republik kdaj očitajo "hrvaški nacionalizem", in dovoljuje svojevoljne obsodbe, ki bi bile v drugih delih Jugoslavije nemogoče.

Hrvaški minister za informacije Ban je govoril pred komunistično zvezo veteranov, čeravno ni krivil tujih časnikarjev "zlorabe gostoljubnosti", o "obrambi pred sovražno propagando iz tujine".

Prav na tej nižji ravni se razvija boj med režimom in Cerkvijo z vso ostrino. Zveze veteranov, rezervnih častnikov in organizacij "splošne ljudske obrambe"

se brez prenehanja ukvarjajo z "bojem proti kleronacionalizmu" in posamezni občani na Hrvaškem, ki so verni katoličani, morajo v vsakdanjem življenju prenašati zapostavljanja, ki bi npr. v Sloveniji bila nepojmljiva.

Bivši predsednik Hrvaške Blažević, ki je pred dvema letoma ob priložnosti objave svojih spominov znova podnel spor med državo in Cerkvijo, tudi kot upokojenec na da miru. Svoj čas (1946) je bil v bednem procesu proti tedanjemu zagrebškemu nadškofu Stepincu tožilec.

Blažević je v svojem starčevskem razpoloženju izklopel zanimive stvari, ki kažejo, da je za določenimi zunanostmi pogosto več, kot se zdi. V dolgem januarskem pogovoru z revijo Svijet, ki izhaja v Sarajevu in velja za glavno glasilo dogmatikov v Jugoslaviji, je rekel, da je bil 1946 tri dni pri Titu in da mu je dal on pri tem smernice za proces proti Stepincu. Tako bi se moral režim, če bi Stepincu lepega dne vrnil dobro ime, postaviti tudi proti Titu, ne samo proti Blaževiću.

Poleg tega je Blažević povedal, da so imeli odvetniki iz vse Jugoslavije konec lanskega decembra v Splitu zborovanje in da so prišli na njem do spoznanja, da vedno več katoliških duhovnikov v svojih pridigah greši proti paragrafu 133 kazenskega zakonika (o "sovražni propagandi") in da velja to tudi za splitskega nadškofa Franiča.

Pametnejši med hrvaškimi komunističnimi funkcionarji kajpak ne mislijo na to, da bi nastopili proti Franiču s policijo ali sodnijo, vendar pa so v Splitu, takorekoč kot v nadomestilo, prijeli januarja nekega dominikanskega patra in ga zaradi "sovražne propagande" tožili.

V republiki Bosna-Hercegovina prijemajo izmenoma pravoslavne in katoliške duhovnike in jih obtožujejo zaradi istega, po mili volji tolmačenega ugotavljanja dogodkov. V vsej Jugoslaviji je baje trenutno v zaporu okrog deset katoliških duhovnikov.

Katoliški krogi v Zagrebu mislijo, da stavijo pametnejši komunistični funkcionarji, h katerim spada tudi predsednik državnega verskega urada Lalić, veliko upanje na "bogoslavno društvo" tako imenovanih "naprednih duhovnikov", s katerih pomočjo naj bi se Cerkev dala izvotliti od znotraj. Mnogo funkcionarjev je zato razočaranih, da so hrvaški škofje papeški dekret iz pretekle jeseni o sodelovanju duhovnikov vzeli za razlog (sicer neopazno, a čisto jasno in

Novi grobovi

Anton Germ

V sredo, 30. julija, je v Slovenskem domu za ostarele po kratki boleznii umrl 99 let stari Anton Germ, rojen v vasi Vrbovec pri Dobrniču, Slovenija, od koder je prišel v ZDA leta 1906, vdovec po l. 1968 umrli ženi Margaret, roj. Miklich, oče Julie, Louise Jancigar in Anthonya, 3-krat stari oče, 2-krat prastari oče, zaposlen kot inšpektor vagonov pri nekdanji New York Central železnici 41 let, vse do svoje upokojitve l. 1950, član SNPJ št. 26. Nekaj let sta pokojnik in žena lastovala in vodila Germ Hardware trgovino na Waterloo Rd., do l. 1947. Pogreb je bil iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. cesti včeraj, v ponedeljek, v cerkev sv. Kristine in od tam na pokopališče Vernih duš. Družina priporoča darove v pokojnikov spomin Slovenskemu domu za ostarele na Neff Rd.

Joseph L. Pate

V petek, 29. julija, zvečer je v Geauga Community bolnišnici umrl 75 let stari Joseph L. Pate iz Chardona, bivajoč pred leti v svetovidski okolici, mož Pauline, roj. Melik, oče Joan Marie, Raymonda J., Mrs. Walt (Carol) McMaster, Josepha J. in Kennetha J. (pok.), 9-krat stari oče, 2-krat prastari oče, brat Johna, Mary Beigacki, Williama, Edwarda, Rudolpha in Anne, zaposlen pri Chase Brass Co. 32 let, vse do svoje upokojitve. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na 1053 E. 62. ceste danes, v torek, v cerkev sv. Vida ob 9.30 dopoldne in od tam na pokopališče Vernih duš.

uspešno), da so prerezali življenjske niti tega društva.

Čeprav je še popolnoma negotovo, ali bo prišlo 1984 do papeževskega obiska, so že sedaj glede posameznih točk možnega programa ostra razpravljana. Papež bi moral, ker bi prišel v Jugoslavijo tudi kot državni poglavar, iti v Beograd in po protokolu položiti venec na Titov grob. Spričo neurejenega Stepinčevega primera bi naredilo to v hrvaških cerkvenih krogih le malo veselja. Nasprotno pa bi režim videl nerad, če bi papež obiskal grob kardinala Stepinca v zagrebški stolnici. Dalje se zdi, da so državni organi papežu svetovali obisk bivšega koncentracijskega taborišča Jasenovac, kar bi mnogi Hrvatimeli imeli za enostranski poskus novega dokazovanja domnevne "kolektivne krivde" hrvaškega naroda ob sramotnih dejanjih ustaškega režima. Papež bi se moral potem spomniti tudi vsaj pripadnikov hrvaške redne vojske, ki so jih komunisti maja 1945 postrelili v severni Jugoslaviji in na Koroškem.

Vaterland

Novo o tragediji v Mayerlingu

Cita, devetdesetletna nekdanja avstrijska cesarica, je legendam o smrti prestolonaslednika Rudolfa in njegove prijateljice Marije Večere, ki še vedno buri duhove, dodala še eno. Sodelavcu nekega avstrijskega lista je zaupala o domnevem samomoru 31-letnega Rudolfa in 18-letne Marije vse, kar je bila izvedela od svojega moža cesarja Karla in od obeh prestolonaslednikovih sestra.

Uradna verzija je bila, da gre za dvojni samomor iz nesrečne ljubezni, v resnici pa je bil to - tako trdi zdaj stara dama - politični umor.

MALI OGLASI

APT. FOR RENT

Rondel. 5 rooms, down. Adults. No pets. \$175 plus security. 481-0703.

(53-56)

For Sale

Lge 6 room frame house. St. William's parish. Call 732-9025 between 4 and 7 p.m.

(52-59)

NAPRODAJ

Javljamo eno družinsko hišo v dobrem stanju z garažo in central air conditioning.

881-6242

(53-56)

KUHARICI IŠČEMO!

Izkušeni kuharici iščemo za restavracijo. Eno za prvo, drugo za popoldansko izmenno. Plača po dogovoru. Kličite: 441-0053.

(56-57)

FOR RENT

5 rooms down. St. Jerome's Parish. Immaculate. Adults only. 289-5413.

(56-57)

FOR RENT

Euclid

5 rooms down. Mature couple or single person. No pets. 732-8373.

(55-56)

FOR RENT

3 rms. & bath, up. Carpeting, newly remodeled. 1148 E. 63 St. Call 581-1801.

(56-59)

FOR RENT

5 rooms down. Mature couple or single person. No pets. 732-8373.

(55-56)

FOR RENT

4 rooms up. Carpeting. Stove & refrigerator. Garage. \$165. E. 185 St.—200 area. 481-7643.

(55-56)

HOUSE FOR RENT

Euclid

Double, up. \$395. 3 bdrms. Air cond. Garage. Adults. No pets. 531-2239.

(55-57)

Poljska - Jugoslavija: Primerjava

(nadaljevanje z 2. str.)

mogočna cerkvena organizacija, ki jo morajo visoko spoštovati in upoštevati tudi brezbožci na vladi.

Vsega tega v Jugoslaviji manjka. Njeno ljudstvo pripada trem verskim organizacijam, ki se dostikrat ne gledajo preveč prijazno. Brezbožni režim zna versko razcepljenost temeljito izkoriščati in izigravati eno cerkev proti drugi, pri tem pa skuša izvajati svoje brezverske načrte. Najmočnejša po številu je srbska Pravoslavna cerkev, ki je iz oportunističnih razlogov najbolj uslužna režimu. Muslimane vlada naravnost forsira na račun katoličanov, ki so ji najbolj boleč trn v peti zlasti na Hrvaškem. Enoten verski pokret narodov zoper nasilno uvajano brezboštvo zlasti v šolah, in za narodno svobodo in ljudske pravice v Jugoslaviji je le zaželeno sanja idealnih ljudi, dočim je na Poljskem živa realnost.

4) Tip diktature je v obeh deželah zelo različen. Komunizem je bil Poljakom vsiljen od zunaj, med tem ko je v Jugoslaviji prišel na oblast od znotraj, čeprav z voljo puške in krogle. V tem je važna razlika. Ta razlika se je stopnjevala z izgonom Jugoslavije iz Kominforma (1948) in njeno priključitvijo »nevrščeni«, nekaj let kasneje. Tita so zahodne demokracije zasuile z denarjem in blagom, da je ljudstvo živelo bolje kot živi danes, dočim je Poljsko Sovjetija le izkoriščala in potiskala v revščino in pomanjkanje. Materialno zadovoljnim narodom je Tito lahko odprl mejo in zrahljal diktatorski pritisk (okrog l. 1970), med tem ko so poljski voditelji morali pas zatezati. Z uvedbo delavskega samoupravljanja je Tito svojo diktaturo demokratično pobarval, kar je močno učinkovalo znotraj, posebno pa zunaj dežele, in vendar je Solidarnost ponudbo samoupravljanja po jugoslovanskem zgledu odklonila kot nedemokratično.

Po Titovi smrti partija vajeti nateza v strahu za oblast, a kar se je zgodilo na Poljskem s proglasitvijo obsednega stanja, da se reši komunistična diktatura, nima primerjave. Vendar ni dvoma, da bi se jugoslovanska partija poslužila istih ali podobnih sredstev, ko bi prišla v veliko nevarnost. Toda v Jugoslaviji je gibanje po vzorcu poljske Solidarnosti nekaj nemogočega, vsaj v doglednem času, gibanje namreč, ki bi zajelo celo državo. Zato tamkaj komunistične veličine lahko mirno spijo. Na Poljskem ne smejo.

L. P.

Kanadska Domovina

Iz slovenskega Toronta

XXIV. SLOVENSKI DAN

Zadnjo nedeljo v mesecu juliju so Slovenci v Kanadi praznovali svoj 24. SLOVENSKI DAN. Podrobno poročilo o teh slovesnostih bomo objavili prihodnjič. Danes prinašamo slavnostni govor na Slovenskem dnevu, ki ga je pripravil profesor g. Vinko Lipovec:

SLOVENSKE VREDNOTE

(Govor za Slovenski dan v Torontu
31. julija 1983)

Drage slovenske rojakinje, dragi slovenski rojaki! Slovenskim vrednotam se posvetili ta svoj dan, o njih torej na kratko razmišljajmo!

Na prvem mestu omenimo slovensko zemljo, našo rojstno domovino! Čeprav živimo že desetletja daleč od nje, čeprav smo se v glavnem vsi uživali v novo okolje in nam je to postalo domače in ljubo, saj je končno rojstna domovina že večine naših otrok, na svojo lastno rojstno domovino nismo pozabili. Nosimo jo v svojih srcih, ljubimo jo ne oziraje se na to, kdo tam narodu vlada, kdo mu kroji usodo. Znani nemški pesnik Schiller je v eni svojih pesmi ugotovil: »Gospodarji prihajajo in odhajajo, narod pa ostane.«

To se je godilo tudi z našim narodom. Pred več kot 1400 leti je poselil svojo sedanjo domovino, segel je daleč preko njenih sočasnih meja na severozahod do izvirov Drave in Mure ter do bregov reke Trave na današnjem Bavarskem, na severu do Donave in še preko nje, na vzhod daleč preko okolja Blatnega jezera v Spodnjo Panonijo. Naši predniki so poselili ozemlje, ki je v 9. stoletju obsegalo okoli 70.000 kv. kilometrov, nekaj manj kot današnja Avstrija.

Nemški pritisk na severozahodu in severu ter madžarski na vzhodu sta to ozemlje tekom stoletij skrčila na nekako 24.000 kv. km. - nekaj manj kot meri današnja Albanija - kljub vsej trdovratnosti in vztrajnem odporu slovenskih rodov, ki so svojo zemljo lju-

bili in jo branili z vsemi razpoložljivimi sredstvi, prenekaterikrat s svojo krvjo.

Proti Italijanom smo Slovenci svojo narodno mejo ohranili v bistvu tam, kjer se je v času naselitve v 7. in 8. stoletju ustalila, proti Hrvatom pa smo jo celo potisnili od spodnje Krke v 12. stoletju na Gorjance in preko teh na Kolpo. Od okoli leta 1200 je Bela Krajina del Kranjske po zaslugi gospodov Višnjegorskih, ustanoviteljev cistercijskega samostana v Stični.

»Slovenski grunt ima korenine do pekla.« Te besede slovenskega pisatelja veljajo tudi za slovenski grunt v najširšem smislu - za slovensko ozemlje, za našo slovensko domovino v celoti. Rod za rodom naših prednikov jo je obdeloval, pridobival iz nje hrano, gradil, vzdrževal in varoval svoja bivališča na njej pred sovražniki vseh vrst.

Turki so nad 200 let — vse 14. in 15. stoletje — iz leta v leto vpadali v slovenske dežele, jih plenili, požigali in odvajali njene prebivalce v sužnost. Naši pradedje niso omagali, niso v strahu zapustili svoje domove, ampak so te, svoje žene in otroke vztrajno odločno in pogumno branili v utrjenih taborih, ki so jih zgradili okoli cerkvic na težko dostopnih gorah in hribih po vseh slovenskih deželah.

Ko so branili svoje življenje, svoje družine in svoje domove, so Slovenci iskali pomoč, podporo in zaupanje v uspeh svojih naporov pri Bogu. To dokazujejo še danes številne

ni učitelj in organizator se je tudi v taborišču in nato v Lethbridgu rad posvečal športu. V Ameriški Domovini je obširno pisal o kanadskem in svetovnem športu, zlasti še o olimpiadah. Bralci lista radi berejo njegove prijetne sestavke, podpisane s kratico »Krpe« ali »Pak«.

G. Pavletu Kvedru k 70-letnici življenja iskrene čestitke združene s pristrčno zahvalo za zvesto sodelovanje. Naj mu dobri Bog da svoj blagoslov in ga nam ohrani zdravega in vselega še mnogo let!

Ameriška Domovina

Nova pravnica

ST. CATHERINES, Ont. -Pred nedavnim je gđ. Anny Strojina, hčerka Franka (pok.) in Ane Strojine, graduirala iz pravne fakultete univerze Windsor. Prejela je »Bachelor of Laws«. To poletje študira gđ. Strojina mednarodno pravo na sloviti angleški univerzi Oxford.

Nova slovenska pravica je bila naredila Bachelor of Administration »cum laude« na univerzi Brock v St. Catherines. Pred tem pa je obiskovala katoliško višjo šolo Dennis Morris v tem mestu.

Po vrnitvi z Anglije, bo gđ. Strojina zaposlena pri firmi Sullivan, Mahoney, Coraves, Matheson in Muratori v St. Catherines.

cerkve in cerkvice na gorah in gričih naše rojstne domovine. Te cerkve in cerkvice so priče pomembne slovenske narodne vrednote — krščanske vere. To so naši predniki sprejeli proti koncu 8. stoletja. Prinesli so jim jo misijonarji iz Ogleja in Salzburga, njihovo delo pa so dopolnili 100 let kasneje sv. Ciril in Metod in njuni učenci. Po nekaj uporih v prvih desetletjih stikov s krščanstvom in bavarsko-frankovski državo so slovenski rodovi sprejeli Kristusov nauk, se ga oklenili in ga napravili za temelj svojega življenja. To je ostal do današnjih dni.

Krščanstvo je prišlo na Slovensko z Zahoda, iz Ogleja in Salzburga, ki sta bila povezana z Rimom. Z Rimom je ostala povezana Cerkev na Slovenskem skozi vsa dolga stoletja, kljub pritiskom in vabam in preganjanjem.

Slovenska povezava z rimskim krščanstvom, z zahodnim svetom je dala slovenski kulturi, slovenskim življenjskim nazorom, slovenskemu gledanju na svet svoj pečat, ki ga čas ni mogel in ga ni izbrisal. Prenekateri vneteži za povezavo Slovencev z jugovzhodom so nas vedno znova opozarjali, da »tečejo vse slovenske reke proti jugovzhodu«, da vodi torej tudi naravna pot naše bodočnosti. Ti pozivi, ta prepričevanja niso nikdar našla večjega odmeva v široki slovenski javnosti. Politična povezava, utemeljena z narodno-obrambnimi in delno gospodarskimi vidiki, ni uspela preje

Otmar Mauser:

Bog, ohrani naš slovenski rod!

Vsak dan prosim:

»Bog, ohrani naš slovenski rod,
ne odreči svojih mu dobrot
blagoslavljaljaj in vodi ga povsod,
doma in v tujini stoj ob strani mu, Gospod!

Za vero dedov rodovi naši so trpeli,
pod ostrino turških mečev so očetje naši krvaveli,
za košček zemlje in svobodo, ki so jo želeli,
da v miru in ljubezni Tvoji, rodovi novi bi živeli.

Nam tujec bil je gospodar,
za pot v svobodo bil nam je ključar,
darov nešteto položili smo na Tvoj oltar,
da Ti ostal bi nam vladar.

Iz usmiljenja si dal nam okusiti svobodo,
a kaj, ko močnejši so kovali našo usodo,
ki vodila v rdečo je zablodo,
in kri in pelin spet napolnila našo sta posodo.

Zato Te prosim, dobri Oče:
Ti veš, da naš rod umreti noče,
doma in v svetu srcé slovensko joče:
BOG, OHRANI NAŠ SLOVENSKI ROD! —

To, Gospod, vseh nas so prošnje vroče.«

V Torontu, dne 21. julija 1983.

in ne uspeva danes v naporih za preusmeritev slovenske kulture, slovenske miselnosti, slovenskega duha od Zahoda na Vzhod.

Ta slovenska usmeritev, ta slovenska povezava z Zahodom je tretja pomembna slovenska vrednota, ki jo moramo ohranjati ne le med nami v Kanadi, ampak tudi v naši rojstni domovini Sloveniji.

Slovenski jezik in slovensko narodno izročilo sta tudi vrednoti, ki ju ne moremo zamenjati, pozabljati ali celo opuščati. Sta izraz našega duha, dokaz naše narodnosti, naše narodne pripadnosti. Oklepajmo se ju z vso ljubeznijo, varujmo in ohranjajmo ju tudi pri naših otrocih, vnukih in pravnukih! Ne pozabimo, kako prijetno nam je pri srcu, ko zaslišimo v tujini, med tujci domačo slovensko besedo. Kot prijetna vesela pesem zveni.

Slovenci veljamo za sposobne, delovne, pridne, poštene in vztrajne ljudi na vseh poljih, kjerkoli se udeležujemo. To smo dokazali nekdanj doma, to dokazujemo v novih deželah, kjer smo se ustavili in si postavili svoje domove. Te lastnosti nam priznavajo in jih hvalijo naši sosede. Clevelandski župan Ralph J. Locher nam je pred leti dejal: »Ko hodim po našem mestu, takoj vidim, kje živite Slovenci. Na oknih in v skrbno negovanih vrtovih in vrtičkih je polno cvetja, vse je lepo urejeno, snažno in čisto.«

**Kanadski rojaki!
Poročajte o društvenih
in osebnih novicah
v Ameriški Domovini!**

Rojaki v Torontu in drugod po Kanadi ste svojo pridnost, bistrost, podjetnost in varčnost pokazali in dokazali na raznih področjih; svojo požrtvovalnost za skupno dobro pa posebej v postavitvi slovenskih cerkva, lastnih narodnih kulturnih, gospodarskih in drugih ustanov. Na te svoje stvaritve ste lahko ponosni, z vami pa smo ponosni na vaše velike uspehe tudi vsi drugi Slovenci.

Sami sebi velikokrat očitamo, da smo vse križemkrajem sprti med seboj, da kaj takega pri drugih narodih ni. V svojem življenju sem imel precej priložnosti opazovati življenje drugih narodov in lahko trdim, da je sporov tudi pri drugih narodih dovolj, morda še ostrejših in trdovratnejših.

Kadarkoli je našemu narodu grozila velika nevarnost, so vodniki različnih skupin in strank z le delno izjemo druge svetovne vojne in komunistične revolucije, vedno imeli toliko čuta odgovornosti, da so svoje skupinske in strankarske koristi podredili skupni narodni koristi. Izjema so bili le komunisti, ki ne vidijo največjega dobrega v kaki narodni skupnosti, ampak v zmagi komunizma po vsem svetu v korist K.P.

Ostanimo zvesti slovenskim izročilom, ohranjajmo naše narodne vrednote, posnemajmo nesebičnost in požrtvovalnost naših prednikov, kadar koli gre za skupno slovensko stvar! Hvala za čas in pozornost! Želim vam veselo in prijetno praznovanje Slovenskega dne.

V.L.

(dalje na str. 6)

Pavle Kveder — 70 letnik

CLEVELAND, O. - Naš zvesti kanadski dopisnik g. Pavle Kveder iz Lethbridga v daljni Kanadi je 30. julija t. l. dopolnil 70 let.

V Ameriško Domovino je začel pisati kmalu po svojem prihodu v novo domovino leta 1948. V »Drobtinah z Zapada« in v »Odmevih s prerije« prijetno in zanimivo poroča o življenju majhne skupine slovenskih naseljencev, preje bivajočih v »lesenem mestu« v Spittalu na Dravi, pa tudi o načinu življenja v novi domovini.

Že v Sloveniji priznan šport-

KOLEDAR PRIREDITEV

AVGUST

7. - Belokranjski klub priredi piknik na Slovenski pristavi. Ob 11.30 dop. bô č.g. Viktor Tomc daroval sv. mašo pri Spominski kapelici za rajne člane kluba. Po maši bo na razpolago kosilo. Igral bo orkester Tonija Klepca iz Girarda, Ohio.

17. - Federacija ameriško-slovenskih upokojencev priredi letni piknik na SNPJ farmi na Heath Rd.

21. - Fara Marije Vnebovzete na Holmes Ave. priredi žegnanjski festival, od 3. do 9. zvečer v družabni dvorani Baraga.

21. - S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi svoj drugi poletni piknik, zopet s sv. mašo ob 11. dop., kateri sledijo kosilo, zabava s plesom in športne tekme.

28. - Slovenski dom na Holmes Ave. priredi letno »Povratek domov« veselico.

28. - Ohijska federacija KSKJ društev priredi piknik na farmi sv. Jožefa na White Rd., Willoughby Hills, Ohio.

SEPTEMBER

10. - Plesna skupina Kres priredi Večer slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Živa spremljava pri programu: orkester Veseli Slovenci. Začetek ob 7.30 zvečer.

18. - Oltarno društvo fare sv. Vida priredi svoje vsakoletno kosilo z juho, govejo in kurjo pečenko in prikuhami, v farni dvorani. Serviranje od 11.30 dop. do 2. pop.

18. - Odbor Slovenske pristave priredi vsakoletno Vinsko trgatv na SP.

25. - Plesna skupina Kres ponovi program »Večer slovenskih narodnih in umetnih plesov« v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Začetek ob 3. popoldne.

25. - Društvo SPB Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

**Podpirajte slovenske
trgovce!**

GRDINA POGREBNA ZAVODA

531-6300
431-2088

17010 Lake Shore Blvd.
1053 E. 62nd St.

GRDINA TRGOVINA S POHISTVOM

531-1235

15301 Waterloo Rd.

25. - S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi Vinsko trgatv v Triglavskem parku. Kosilo ob 12. uri popoldne, potem zabava.

OKTOBER

1. - Fantje na vasi priredijo koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Začetek ob 7. zvečer. Gostujejo Fantje na vasi iz Toronto. Po koncertu ples in zabava. Igra Alpski sekstet.

8. - Klub slovenskih upokojencev v Nevburgu-Maple Hts. priredi 21. letno večerjo s plesom v Slovenskem domu na E. 80. cesti. Igra Eddie Buehner orkester.

15. - Tabor DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer. Za zabavo in ples igra orkester Veseli Slovenci.

15. - Pevski zbor Glasbena Matica priredi vsakoletni jesenski koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

16. - Občni zbor Slovenske pristave.

22. - Ansambel »Veseli Slovenci« praznuje 20. obletnico obstoja s samostojnim koncertom in večerjo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

23. - Slomškov krožek priredi obed v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

NOVEMBER

5. - Štajerski klub priredi svoje tradicionalno martinovanje v dvorani pri Sv. Vidu. Igra Veseli Slovenci orkester.

12. - Belokranjski klub priredi martinovanje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

12. - Pevski zbor Jadran priredi koncert z večerjo in plesom v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. S serviranjem večerje bodo začeli ob 5. popoldne.

1984

MAREC

24. - Slovensko-ameriški Primorski klub priredi večerjo s plesom v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Kanadska Domovina

Iz slovenskega Toronta

(nadaljevanje s 5. str.)

Pozdrav zveznega ministra 24. Slovenskemu dnevu

Mssrs. P. Markes
and P. Pavlin,
Cochairmen
Slovenian Council of Canada

Gentlemen:

I was very pleased to receive your kind invitation to attend the 24th Slovenian Day in Ontario celebration. I deeply regret that, owing to prior commitments, it is impossible for me to be with you and your distinguished guests on this important occasion.

Predsednik ontarijske vlade Mr. William G. Davis prisrčno pozdravlja Slovence.

July 29, 1983

Dear Mr. Markes and Mr. Pavlin:

It was most thoughtful of you to invite me to attend the 24th Slovenian Day celebration on Sunday, July 31st. Regrettably, prior commitments require me to be in another part of the province at the time and therefore I must decline your kind invitation.

However, on behalf of the people and the Government of Ontario, I do wish to extend my warm greetings and best wishes to our Slovenian community on this happy occasion, for throughout these years you have not hesitated to

As Minister of State for Multiculturalism, I am delighted to have this opportunity to congratulate you on your steadfast commitment to retaining your heritage, culture and language. For almost a quarter of a century, your people have joined in this annual celebration of your Slovenian origins, while dedicating yourselves to loyalty and service to your new country, Canada. My very best wishes for a splendid celebration. Yours sincerely,

Jim Fleming
Minister of State,
Multiculturalism

share with all of us your spirit, strength and many talents.

In focussing attention on your historic culture, Slovenian Day not only fosters its preservation but also develops a greater awareness and understanding of your meaningful contributions to Canadian society as a whole.

As leader of a Government which believes that one's love of Canada can advance and deepen through a sense of security and freedom with respect to maintaining cultural traditions and sharing our cultural diversity, I congratulate all those whose efforts have made this festive annual event possible.

May I express every good wish that your celebration of Slovenian Day will be a most enjoyable and memorable experience for all, with the hope that it will long continue to encourage both your sense of community fellowship and a happy appreciation of your heritage.

Sincerely,

William G. Davis

Voda — vir življenja hitro usiha

Znanstveniki menijo, da primanjkuje vode predvsem zaradi »skrajno neracionalne porabe«, kar pomeni, da smo si ljudje krivi sami.

Letna poraba na vsem svetu znaša 1000 do 1300 kubičnih kilometrov pitne vode. Tretjina človeštva, ki živi pretežno v državah v razvoju, je že danes nima dovolj. Trdijo, da je prizadeta že tudi tretjina razvitih držav, zlasti v milijonskih mestih, v katerih se je poraba v tem stoletju povečala za več kot stokrat.

Na nedavnem simpoziju v Atenah so ugotovili, da porabi sodobno mesto za življenjske in sanitarno-komunalne potrebe vsak dan okoli 500 litrov vode na prebivalca. To je 20-krat več od minimuma (25 litrov), ki zadostuje za posameznika.

Tudi industrijske potrebe po vodi so skoraj neizmerne. Za rafiniranje ene tone nafte potrebujejo 18 ton vode, za izdelavo tone jekla 25 ton, za tono celuloze pa kar 600 ton vode!

Drugače kot vsako drugo surovino »lahko vodo zamenja samo voda«. Strokovnjaki trdijo, da ni niti enega izdelka, pri katerem ne bi potrebovali vode.

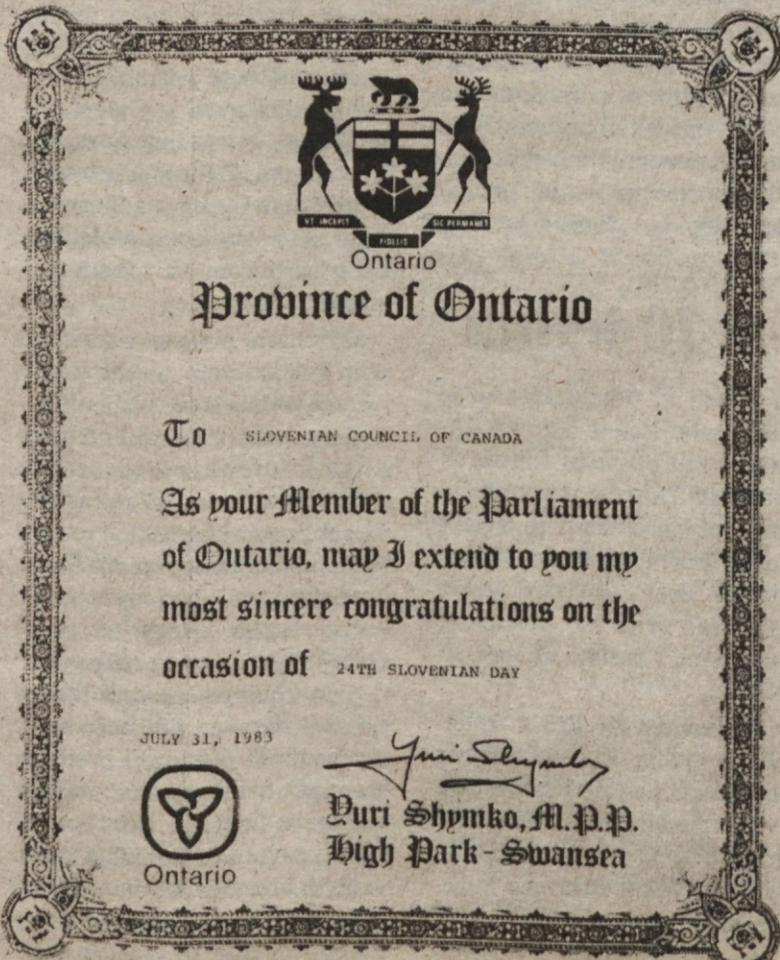
Če ne bodo začeli s široko mednarodno akcijo, bo kriza v preskrbi z vodo že v nekaj letih zajela skoraj polovico vsega človeštva. Ob koncu sedanjega stoletja naj bi se poraba pitne vode na Zemlji povečala na 16.000 kubičnih kilometrov na leto, kar je skoraj polovico današnjih razpoložljivih zalog.

Od vse vode na našem planetu je samo dva odstotka sladke, brez katere življenje na Zemlji ne bi bilo mogoče. Ostalih 98 odstotkov je slana voda v morjih, oceanih in slanih jezerih.

Znanstveniki ugotavljajo, da na našem planetu »ni surovine, s katero bi ravnali tako brezbržno, kot z vodo«. Onesnaževanje sladke vode je prizadelo tudi prostranstva pod večnim ledom in snegom, Arktiko in Antarktiko. V tolšči pingvinov so našli različne spojine, ki so prišle do polarnih območij iz približno 10.000 kilometrov oddaljenih območij.

POZDRAV ONTARIJSKEGA POSLANCA 24. SLOVENSKEMU DNEVU

Prijatelj Slovencev, Mr. Jury Shimko, poslanec vladne večinske stranke v Ontarijskem parlamentu, je poslal SLOVENSKO-KANADSKEMU SVETU sledečo diplomu s čestitkami:

Vesti iz Slovenije

Politična analiza

Partija ne ve kako ne kam

Miloš Staré

V nedavni številki *Svobodne Slovenije* (14.VII.1983) smo objavili članek nemškega časnikarja G.J. Reissmüllerja, ki je poleg Ströhma in Meyerja eden najboljših nemških časnikarjev — poznavalcev razmer v Jugoslaviji. V njegovih razmišljanjih je padel v oči stavek, da »političnemu vodstvu pride zelo prav, da je ljudstvo v zadnjih desetletjih apolitično, ker nima nikjer nobene besede razen v obratih«.

Apolitičnost je večkrat ključ za razumevanje mnogih pojavov v Jugoslaviji. Je pa tudi nevarnost, da se celi rodovi privadijo prilagoditvi kakršnokoli stanju in postanejo bitja brez pravega življenja. Branijo se vsake odgovornosti, tako kot posameznik, kakor skupina. Za prebujenje take družbe bo potrebna dolga doba in mnogo truda, kadar bo razvoj to omogočal.

So pa tudi izjeme, ki kažejo, da vendar ni popolne apatije in prilagoditve. Sicer so to redki pojavi, tako na verskem, narodnem in sploh duhovnem življenju. Ti primeri so podobni svetlikajočim se kresnicam v temi.

Če pa pride apolitičnost le do nekega izraza, je ta svojo vrstna. To je opisal v *Delu* z dne 18. julija J. Grizelj, ki pravi med drugim:

»Mnogi od nas sede v svojih kolektivih, gledajo nezasišane stvari, nedelo, malomarnost, korupcijo, nesposobnost svojih vodilnih, izigravanje predpisov — vse to gledamo in večinoma ves čas molčimo. Nekateri psihologi celo mislijo, da je sindrom molka — sindrom sprjaznjenja z razmerami v lastnem kolektivu — ena od najpomembnejših kolektivnih lastnosti našega delovnega človeka. Namesto, da bi v svojem delovnem kolektivu razpravljali o lastnih problemih, smo razpredli neverjetno kritično dejavnost po gostilnah in pravzaprav bi lahko dejali, da je bifé postal največji jugoslovanski govorniški oder...»

Večina se nas resda sramuje, da tako ravnamo. Večina ljudi ve, da ni pošteno ne človeško molčati o stvareh, ki zadevajo delo in nedelo, poštenost in nepoštenost, lenobo in vrlino, stvari, ki so očitne vsem...

In kako bi lahko to pojasnili? Zakaj smo pripravljani na gostilniških konferencah razkrivati velike resnice in zakaj smo v javni besedi tako malo pripravljani povedati resnico?

Nikakršnega dvoma ni, da bi odgovor morali iskati v znanih centrih moči v vseh podjetjih, ki se oblikujejo po različnih merilih in samo malokdaj — čeprav ponavadi ljudje mi-

slijo tako — po merilih politične moči. Številne raziskave namreč kažejo, da je pri odločanju v mnogih delovnih kolektivih odločilna volja skupine, mafije, 'interesne skupnosti' delavcev, temelječa na osebni koristi. Končna posledica takih razmer je — molkolija, apatičnost, sprjaznjenje z okoliščinami. Po psihološki plati so posledice še hujše. Ljudje se sramujejo sami sebe, postajajo nevrotiki, gostilniški konspiratorji in revolucionarji.« Tako J. Grizelj.

Kakor vlada med prebivalstvom apolitičnost in skoraj absolutna prilagoditev, je na drugi strani »v vrhovih« živahno. Seje Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije so burne. Mnenja so zelo različna, izhoda pa iščejo v medsebojnih obtožbah.

Na peti letošnji seji je tajnik partijskega predsedstva Vlado Janžič dejal, da je »Jugoslavija v splošni krizi, ne samo v ekonomskih ampak tudi v družbenih odnosih zavednosti in morale«. Josip Vrhovec, Hrvat, je na isti seji povzročil skoraj paniko, ko je očital: »Zvezi komunistov Jugoslavije ni uspelo, da bi uredila svoje notranje zadeve. Nasedla je sovražniku in v partijskem vodstvu ni edinosti.«

Ivan Ivica Račan, upravitelj Titove šole v Kumrovcu, je v strahu za razkol v Zvezi komunistov dal nepričakovano izjavo: »Vidim nujnost za ohranitev edinosti tudi za ceno, da se o problemih sploh ne pogovarjamo, da bi tako razlike ostale neopazne.« Partijski predsednik Mitja Ribičič se je na isti seji priključil večinski skupini »trde roke« in dejal, da je »demokracija isto kakor kontrarevolucija«.

Ker je v enem stavku težko opisati stvarno podobo razmer v Jugoslaviji, si mora bralec sam ustvarjati sliko, če pozna posamezne ključne elemente. Poleg teh, katere smo navedli, spada tudi pogled Ivana Šifterja, ravnatelja tovarne TOZ v Zagrebu, ki je v tedniku *Danas* 3. maja med drugim zapisal:

»Že 20 let živimo v reformah. Vse to je samo krpanje, 'Gastarbeiterji' ne zaupajo bankam. Avstrija, ki nima morja, dobi letno od turistov 9 milijard dolarjev, mi pa 1 milijardo. Nimamo rib, ker ni ribiških ladij. Uvažamo žarnice, naše tovarne zanje pa ne obratujejo. Politične strukture nihče ne more spremeniti. Mogli bi preživljati 60 milijonov prebivalcev, pa jih s težavo hranimo 17 milijonov. Število živine ni večje kot je bilo leta 1910. Naš kmet pridelal 4 tone hrane, ameriški pa 126 ton...»

Kapitalistični svet je nudil več ekonomske svobode, enakosti in pravice, kakor katerikoli socializem. Pri nas vlada idejni primitivizem. Kapitalizem je premagal fevdalizem, ker je ekonomsko učinkovitejši; in socializem? Mi socializiramo izgube, nacionaliziramo pa dobiček. Država jemlje podjetjem denar in tako delavski razred vedno bolj žene na beraško palico. Gospodarstvo je praktično zastalo.«

Doprinos k podobi sedanje stvarnosti v Jugoslaviji je tudi govor (tisti čas še) predsednika komunistične partije Jugoslavije Mitje Ribičiča, ki ga je imel 31. maja pred študenti beograjske univerze. V govoru je brez ovinkov priznal, da so mnenja v političnem vodstvu deljena. Dejal je:

Mi iščemo sovražnika na levi in desni toliko časa, da moramo končno priznati, da smo sami sebi največji sovražnik, ko posameznih pojavov ne priznamo, in na mnoga vprašanja, ki nam jih ljudje stavljajo, ne damo jasnega odgovora...

Govoril je tudi o vedno bolj naraščajočem številu »notranjih sovražnikov« in zahteval, da komunisti podvzamejo ostre ukrepe proti tem silam. Poimensko je Ribičič pokazal na zopet naraščajoči nacionalizem in ga označil kot »glavno nevarnost za Jugoslavijo«. Teh »nevarnih tendenc«, je poudaril, pa ne najdemo samo na Kosovem, ampak tudi v Srbiji, na Hrvaškem, v Sloveniji, Bosni in Hercegovini in drugih delih države.

Glede Kosova, kjer albanski nacionalizem že zavzema »irendentistične« oblike, je dejal, da je priporočil vladi, naj naseli delavce in »strokovnjake« iz drugih delov države, da bi tako oslabili albanski element v tej pokrajini. Mnogi kritiki pa so odločno odklonili politiko naseljevanja, ker bi ta še bolj razvnela albanski nacionalizem.

Dva tedna prej je notranji minister Stane Dolanc tudi odkrito govoril o nevarnosti vedno bolj naraščajočega nacionalizma med narodi Jugoslavije in trdil, da je to pripisovati predvsem gospodarskim problemom, ki težijo državo. Zahteval je tudi on energičen nastop proti avtonomističnim težnjam.

Iz vsega tega bi mogli sklepati, da partija ni sposobna pomiriti ljudskega nezadovoljstva zaradi praktično nerešljivih gospodarskih težav. Zato utira pot uporabe »trde roke«. Za opravičilo te poti je nujno, da najprej poišče »notranje sovražnike«, jim pritisne pečat nacionalizma v deskriptivnem pomenu besede ali kaj drugega. To vse pa bo v vrhovih partije povzročilo le še večjo razklanost, nikakor pa ne rešitve problemov.

Umrli so

Lokalna trgovina Tivoli, kjer so dobivali »Delo« po letalski pošti, sedaj tega časopisa ne prejema več oziroma je dostava zelo neredna. V sami trgovini tega ne razumejo, za urednika AD pa bo nemogoče nadaljevati z rednim objavljanjem te rubrike, ki zanima, sodeč po prejeti pošti, vsaj nekaj naših bralcev. Ljubljansko »Družino« prejemam po navadni pošti, torej z včasih tudi dvomesečno zamudo, v njej je običajno zelo malo osmrtnic. Če se zadeva ne bo uredila pri Tivoli, bom morda posredoval seznam v domovini preminulih rojakov in rojakinj, ki jih redno objavlja list »Svobodna Slovenija«. Ur.

Iz »Dela« 21. junija:

Jože Gorenc, 53 (Ljubljana).

Miran Močnik (Kamnik).

Marija Možina (Novo mesto, Ljubljana).

s. Mihaela-Terezija Modic, uršulinka (Pristava).

Anton Žuk (Ribnica, Kočevje).

Janez Potočnik, akademski slikar (Dutovlje).

Ludvik Glavač (Zagorje ob Savi).

Ina Perhavec roj. Zboril (Ljubljana).

Anton Debevc, 56 (Ljubljana).

Jože Zakrajšek, posestnik (Prhajevo).

Karla Dolenc roj. Janežič (Ljubljana, Logatec).

Milan Potrbin (Trebnje).

Vladimir Vidic (Ljubljana).

Alojz Štrancar, 97 (Ljubljana).

Franciška Mali roj. Škrinjar (Jevnica).

Jožefa Roškarič (Ljubljana).

Ivica Zupan (Ljubljana).

Iz »Dela« 22. julija:

dr. Erika Korman (Maribor).

Rudi Rovani, dentist v poklju (Ljubljana).

Barbara Šuštarčič (Ljubljana).

Ivan Berkopec, 84 (Vavta vas).

Stanislav Domiter (Ljubljana).

Ivan Hrovat (Ljubljana).

Jože Škočir (Celje).

Vinko Kosmač (Lesce).

Jože Podobnik (Blejska Dobrova).

Iz »Dela« 23. junija:

Ana Krulj roj. Vidic (Ljubljana).

Ciril Pestotnik, 70 (Vernek).

Danica Mazgon roj. Jordan (Domžale).

Tatjana Pihler (Ljubljana, Slovenske Konjice).

Franc Ogrin (Ljubljana).

Anton Gorišek (Zagorje ob Savi).

Mira Slavinec (Murska Sobota).

Vladimir Cerne, dijak (Ljubljana).

Marjan Štokovič (Pridvor pri Koprju).

Angela Kolarič roj. Suša (Ljubljana, Maribor).

Leopold Bricelj (Ljubljana).

Matjaž Vidrgar (Ljubljana-Polje).

Ivan Lapuh (Šentlenart pri Brežicah).

Iz »Dela« 24. junija:

Anica Kastelic (Šentvid pri Stični).

Franc Petras (Ljubljana, Velike Lašče).

Lado Selko st. (Ljubljana).

Pavla Rogelj, 35 (Loka pri Zidanem mostu).

Vladimir Macarol (Vrhnik).

Ivanka Grbec roj. Zlobec (Kobdilje).

Marjan Urbančič, 35 (Ljubljana, Soteska).

Ljudmila Burazor (Kočevje).

Marija Sušec roj. Gaberšek (Ljubljana).

Irena Petrovčič (Ljubljana).

Iz »Dela« 25. junija:

Iva Varšek, 90 (Ljubljana).

Ivan Rakar (Litija).

Jerca Dolenc, 97, Korunova mama iz Brezij.

Antonija Bratkovič (Ljubljana-Vič).

Alojz Šinkovec, 84 (Ljubljana).

Jožefa Tekavec roj. Otoničar (Cerknica).

Janez Berce, 73 (Kresniški vrh).

Danilo Praprotnik (Murska Sobota).

Valerija Cerovec (Ljubljana).

Jurij Dolinar (Poljane nad Škofjo Loko).

Frank Kopač ml. (Goričane, Preska pri Medvodah).

Ida Seunig roj. Kuralt (Ljubljana).

Osvald Vurcer (Radenci).

Julijus Leskovar (Pregrada, Celje).

Uršula Flajs roj. Zidar (Senovo, Reštanj).

Andrej Rogelj, 20 (Ljubljana).

Janez Jemec (Klopce).

p. Alojz Jože Žabkar, župnik v Kropi.

Jože Zlokarnik (Ljubljana).

Martin Pestotnik, Slapnikov ata (Stara sela, Tuhi-nje).

Franc Intihar (Zalog, Zdobrova).

Ivan Krušič, 71 (Ljubljana, Radomlje).

Vera Lipovšček roj. Mesoje-dec (Podčetrtek).

Joseph L.

FORTUNA

POGREBNI ZAVOD

5316 Fleet Ave. 641-0044

Moderni pogrebni zavod
Ambulanca na razpolago
podnevi in ponoči

CENE NIZKE
PO VASI 2ELJI!

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Socialistični svet pa se je istočasno zaprl vase. Stalinov režim za »železnim zastorom« je prevzel slabe strani carističnega sistema, katerega je revolucija uničila: teror, suženjstvo duha in stremljenje po nadvladanju. V Kremlju sta prevladala cinizem in strahopetnost.

Nastala sta tako rekoč dva svetova. Na eni kot na drugi strani je prišlo v navado gledati na nasprotnika kot na izobčenca, načelnega sovražnika, osumljenega ob vsaki potezi v mednarodnih odnošajih. V pogosto nevidni borbi, ki se je bila zaradi takih odnošajev, je igrala važno vlogo špijonaža.

Razkritja so dognala, da Moskva ni pošiljala v zahodne dežele diplomatov, temveč špijone. Tajne službe v Angliji, Ameriki in drugod so statistično dokazale, da je diplomatsko poslanstvo v mnogih primerih služilo podtalnemu delovanju z vohunstvom in propagando. Enako se je Zahod v samoobrambo posluževal agentov in obveščevalnih služb.

Amerika se v letih mojega službovanja v Washingtonu (1947-1949) ni posluževala diplomacije za špijonažo. To dobro vem iz lastnih izkušenj in stikov z ministrstvom za zunanje zadeve. Razvidno je tudi iz vladnih arhivov, ki so končno odprti javnosti. Prepričan sem, da so obtožbe od strani Rusije v tem oziru tudi za poznejša leta neutemeljene.

Naloga ameriških diplomatov po svetu je bila dosledno le običajno zastopanje narodnih interesov in ne podtalno delovanje. Kaj takega se ne more trditi glede sovjetskih uradnih zastopnikov. Velikemu številu tistih, katere so razne države izgnale, je bila dokazana špijonaža ali drugo podtalno delovanje. Sovjetski arhivi ostajajo v tem oziru zaprti.

Ameriški vladni voditelji niso hoteli »hladne« vojne in so se do skrajnosti upirali takemu mednarodnemu stanju. Še manj pa jim je bila všeč ne-

gotovost položaja po svetu. Predsednik Truman je s svetovalci proti svoji volji zaključil, kot je opisal v svojih spominih, da je početje Sovjetske zveze ogrozilo varnost Združenih držav.

Kako so se krogi, odgovorni za ameriško zunanjo politiko, zedinili v odločitvi za odpor proti sovjetskemu početju v Vzhodni Evropi in drugod, je mogoče soditi le po tedanjih razmerah in dogodkih in ne z zgodovinskega gledanja v preteklost.

Druga svetovna vojna je v bistvu zrevolucionirala zunanjo politiko Združenih držav. Pred njo so Amerikanci splošno sodili, da bi vmešavanje v zadeve drugih narodov po svetu ogrozilo njih lastno varnost in mir.

Dogodki leta 1939-1940 so prepričali Rooseveltovo vlado, da je taka politika napačna. Japonski nenapovedani napad na Pearl Harbor, ki je v eni noči razdejaval ameriško pomorsko silo, je prepričal tudi dvomljivce. Od tedaj naprej se je zunanja politika Amerike naslanjala na vmešavanje in proti izolaciji; da se preprečijo nove vojne, je bilo nujno spremeniti zunanjo politiko.

Napake, ki so se izvršile po prvi svetovni vojni in so v veliki meri prispevale k izbruhu druge, se niso smele več ponoviti: premagani napadalci morajo biti razoroženi, ljudstvom po svetu se mora zagotoviti priložnost samoodločanja, mirni mednarodni odnošaji s trgovino se morajo obnoviti, nekdanja Zveza narodov pa nadomestiti z bolj mogočno organizacijo za jamčenje miru in reda po svetu.

Brez zmage nad nemško in italijansko osjo pa bi to ne bilo mogoče. Združene države bi ne mogle izpeljati svojega načrta za svetovni mir. In zmaga je bila odvisna od sodelovanja s Sovjetsko zvezo.

Ravno tako so v Kremlju delali načrte ob upoštevanju preteklosti; toda njih skušnje so jih vodile do zaključkov, ki niso bili povsem v skladu z

ameriški. Stalinov ključ miru je bil enostaven: Rusija mora biti močna. Nemčija premagana in slaba. Navdušeno je odobral ameriško zahtevo, da se mora Nemčija brezpogojno vdati; dvomil pa, če je bilo modro tako politiko javno razglašati.

Nič mu ni bilo mar za washingtonske ideale o skupni svetovni varnosti (*collective security*), za znižanje ali odpravo mednarodnih carin ter spremembo sistema denarnih valut. Nasprotoval je samoodločevanju narodov Vzhodne Evrope. Ti deli so bili prevažni za zaščito Sovjetske zveze, njih ljudstva pa dosledno protiruska. Ti dve sporni točki sta postali glavni v porajajoči se »hladni« vojni.

Stališče Moskve bi vendar ne vznemirjalo ameriških krogov, če bi Sovjetska zveza ne bila vztrajala z ideologijo o odpravi kapitalizma po vsem svetu. Upanje za povojno sodelovanje z Moskvo je podkrepil Stalin sam z zagotovili, da je Rusija opustila namen izvažati svoj komunizem. Da so bili v tem oziru zapeljani, so zahodni državniki spoznali koj po sovjetskem prodiranju v Vzhodno Evropo, kjer so se postavljali komunistični režimi pod pokroviteljstvom Rdeče armade, brez ozira na prej dogovorjeno samoodločanje narodov.

Zgodovinarji stavljajo vprašanje, kdo je povzročil »hladno vojno«. Tolmačenja se križajo. Najbolj enostavno je ono, da so spopadi prišli kot neizbežna posledica dveh popolnoma nasprotnih ideologij. Po takem tolmačenju bi noben državni voditelj ne mogel nositi odgovornosti, ker bi se moral smatrati le kot izvrševalec ideološkega sistema, pod katerim je služil.

Na zahodu bi nekateri pisatelji vrgli krivdo na Združene države, češ da so gospodarsko in vojaško tolikanj nadkriljevale Sovjetsko zvezo, da bi bile lahko sprejele zahtevo Moskve, ne da bi taka popustljivost ogrozila ameriško varnost. Ker tega niso storili in Moskvi niso popustili, so torej odgovorni voditelji v Washingtonu.

Tako tolmačenje novejših zgodovinarjev je težko zagovarjati. Tudi če bi ameriški državniki lahko ravnali po svoje brez ozira na ljudsko mnenje, bi bilo dvomljivo, da bi uspeli

v pogajanjih s sovjeti. Za spravo je potrebna dobra volja dveh strani, a v Moskvi se niso dali pomiriti. Splošno in zgodovinsko znano nezaupanje nasproti tujcem in poleg tega ideološka prenapetost bi ne dopuščali odnošajev medsebojnega zaupanja z Združenimi državami, ne glede na to, kdo bo vladal v Kremlju.

Stalinova paranoja in utrjeno birokratsko sumničenje, s katerim je vodil svoj režim, vse je preprečevalo možnost zblizanja z Zahodom. Upravičeno se torej lahko trdi, da so ti in drugi notranji dejavniki preprečevali mirne ali ugodne odnošaje s svetom izven »železnega zastora«.

Pri iskanju krivca, odgovornega za »hladno vojno«, bi bilo umestno vprašati, katera stran je imela več priložnosti poravnati se z nasprotnikom. Zgodovinarji, ki tožijo, da je Amerika bila v ugodnejšem položaju, da proži roko v pomirjenje s sovjeti, pozabljajo, da voditelji zunanje politike niso bili prosti in neovirani dejavniki, kot je bil Stalin.

Ruskemu diktatorju ni komandiral noben kongres, Stalin ni bil pod pritiskom javnega mnenja in tiska. Niti ideologija ga ni omejevala. On je bil gospodar nad komunistično doktrino, ne njen suženj, in imel je proste roke, da prikroji ali celo odpravi marksizmen-leninizem po svoji volji. S tem ni rečeno, da je on hotel »hladno vojno«, toda njegova neomejena moč mu je nudila dovolj priložnosti prezreti notranje zapreke in zavzeti stališče pomirjenja z zahodom.

Stalinove zahteve na račun Turčije, da se dovoli baza za sovjetsko mornarico v Dardanelah in pozneje pri Dedeagaču v Trakiji, so bile nekake vrste ultimata pred »hladno vojno«. V odgovor je predsednik Truman poslal v Turčijo največjo vojno ladjo »Missouri« in spremljevalno brodogojce.

Tedaj sem bil še v Sofiji. Turška vojna atašeja, katera sem omenil v prvi knjigi, sta mi navdušeno govorila, da je Ankara pripravljena za vojo proti Stalinovim zahtevam. V Moskvi so tedaj odnehal s takimi predlogi in Trumanov proglas (*Truman Doctrine*), da bo Amerika branila Turčijo in Grčijo pred napadom s severa, je očitvidno preprečil vojskovanje. Začela pa se je nemalo nasilna »hladna vojna«.

Državljska vojna na Grškem se je bila že nekaj let. V severnih pokrajinah države so tolpe upornikov napadale oddelke redne armade. Režim se

je ponovno menjaval iz kraljevine v republiko. Upornike so vodili komunisti, vladne čete pa so bile pod britanskim vodstvom. Rojalisti so zmagali, a gotovo le zato, ker sta se Stalin in Churchill sporazumela glede meja, do katerih je imel segati vpliv Moskve in zahoda. Tako je Stalin dopustil, da je general Scobie z redno armado pobil grške partizane. A to je bilo že leta 1945.

Omenil sem že, da sem na povratku v Washington prejel povelje (in se mu izognil) vrniti se na Grško, da bi tam vodil špijonažno službo proti revolucionarni grški vladi, ki je s partizanskimi četami zavzela severne pokrajine. Te službe na Grškem nisem sprejel, a na novem poslu v Washingtonu sem nepričakovano našel, da je dovršen del moje odgovornosti zbiranje in preučevanje podatkov o revoluciji v Epiru in makedonskih okrajih Grčije.

V začetku leta 1947 je kazalo, da revolucije ne bo mogoče zatreti. Anglija je odpoklicala pomožno armado štiridesetisoč mož, ker ni več zmogla materialne pomoči vladi v Atenah. Amerika pa se je navzlic Trumanovemu proglasu obotavljala pošiljati čete na Grško.

Upornike je bilo težko ustaviti zaradi njihovega varnega oporišča na severu. Poleg tega se je narod na splošno dvigal k odporu zaradi gospodarskega propadanja države po štirih letih vojne. ELAS, kot se je uporniško gibanje nazivalo, ni zmagala v nobeni bitki na bojnem polju, vendar je kazalo, da bo zavzela državo.

Rusija ni pošiljala čet na Grško, kot je istočasno delala na spornem ozemlju Turčije in Irana. To je zmanjšalo nevarnost, da se državljanska vojna razplamti v širši mednarodni spopad. Zanašala pa se je lahko na bojevanje z ELAS-om od strani Jugoslavije, Bolgarije in Albanije.

Ko je Amerika proglasila zakon za materialno pomoč Grčiji, je preiskovalna komisija Združenih narodov poročala, da vlade teh balkanskih držav uradno podpirajo upornike. Razvila se je tekma. ELAS je pod vodstvom komunistov napela vse sile, da osvobodi čimveč ozemlja ter zada poraze, predno dospe pomoč iz Amerike.

(se nadaljuje)

**Ameriška Domovina
druži Slovence
po vsem svetu!**

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
4 till 5 on Saturday afternoons E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems—also in Greater Cleveland
on Radio 106 SCA

1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

ZAK-ZAKRAJSEK
pogrebni zavod
6016 St. Clair Ave.
New Phone - 361-3112
Nova tel. st. 361-3112
John Fortuna, licenciran pogrebnik